

ÅRSRAPPORT

REDOVISNINGSTILLSYN 2020

Nämnden för svensk
redovisningstillsyn

Inledning.....	3
Nämndens uppdrag.....	4
Urval	4
Ställningstaganden	5
Uppföljning	6
Iakttagelser och rekommendationer.....	7
IFRS 9 och IFRS 7 Kreditrisker	8
IFRS 7 Upplysning om framåtblickande faktorer.....	8
IFRS 7 Upplysning om säkringseffekter	9
IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder.....	9
IFRS 15 Upplysningar om intäkter i kategorier och samband med segment.....	10
IFRS 8 Rörelsesegment	11
IFRS 16 med särskild fokus på leasing-period och diskonteringsränta	12
IFRS 12 Intresseföretag och joint-ventures som redovisas enligt kapitalandelsmetoden	14
IAS 40 / IFRS 13 Verkligt värde värdering förvaltningsfastigheter	14
IAS 36 Nedskrivning.....	16
Fokusområden för granskning 2021.....	17
Alternativa nyckeltal.....	18
Tillsyn över APM	18
Iakttagelser och rekommendationer.....	19
Icke-finansiell information	20
Bakgrund och regelverk.....	20
TCFD (Taskforce for Climate Related Financial Disclosures)	20
Iakttagelser och rekommendationer.....	21
Internationellt samarbete	22
EECS	22
NRWG	23
FITF	23

INLEDNING

Nämnden för svensk redovisningstillsyns andra verksamhetsår 2020 kan beskrivas som ett normalt år för vår verksamhet. Vi har granskat eller påbörjat en granskning av 98 bolag och fattat beslut i 63 ärenden. Under året har vi haft tät kontakt med Finansinspektionen då vi rapporterat om vår verksamhet och vi har, tillsammans med Finansinspektionen, deltagit i nio möten inom ramen för Esmas European Enforcers Coordination Sessions, ett forum där en enhetlig redovisningstillsyn inom EU samordnas.

Vår verksamhet har inte påverkats av Covid-19 pandemin i någon större utsträckning då vi har kunnat arbeta nästintill fullgott på distans och hållit våra interna möten över internet. Under våren anpassade vi dock planeringen något och kontaktade bolagen som vi valt ut för granskning att vi kommer att tillgodose bolagens eventuella önskemål om längre svarstid om ett sådant behov skulle uppstå hos bolagen. Endast ett fåtal bolag valde att utnyttja denna möjlighet.

I vår granskning eftersträvar vi att bidra till att de finansiella rapporterna ger användarna en rättvisande bild av bolagens resultat och finansiella ställning och vi verkar för att börsbolagens finansiella rapportering håller en hög kvalitet och är pålitlig. Vi har ett särskilt fokus på vår kommunikation med bolagen, att vi skapar goda förutsättningar för en välfungerande dialog. Vi uppmuntrar bolagen att vara i kontakt med oss under granskningens gång och är tillgängliga för möte ifall bolagen önskar klargöra något sakförhållande eller presentera sin ståndpunkt i mer detalj.

Inom ramen för vårt uppdrag och som ett komplement till vår riskbaserade tillsyn och omvärldsbevakning lanserade vi den 15 januari 2021 Nämndens visselblåsartjänst. Se <https://report.whistleb.com/sv/redovisningstillsyn> Visselblåsartjänsten kan användas av vemsomhelst för att lämna information om misstanke om oegentligheter och allvarliga risker i ett börsbolags finansiella rapportering som riskerar att skada förtroendet för den svenska värdepappersmarknaden. Redan en timme efter lanseringen av visselblåsartjänsten inkom det ett seriöst tips och Nämnden har påbörjat sin första granskning baserat på information som inkommit via visselblåsartjänsten. Detta visar att vi tillsammans kan göra skillnad och värna om förtroendet för den svenska värdepappersmarknaden.

I vår granskning av finansiella rapporter avseende räkenskapsåret 2019 har vi haft Esmas prioriterade tillsynsområden som utgångspunkt, framförallt: (i) specifika frågor relaterade till IFRS 16 Leasingavtal, (ii) uppföljning av tillämpning av IFRS 9 Finansiella instrument, bland kreditinstitut, samt (iii) IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder. Utöver Esmas fokusområden har vi valt att lägga särskilt fokus på beskrivningen av alternativa nyckeltal vid förekomsten av jämförelsestörande poster. Denna rapport beskriver vår verksamhet och våra granskningar i närmare detalj.

I Stockholm den 29 januari 2021,

Annika Poutiainen, ordförande

NÄMNDENS UPPDRAG

Nämnden för svensk redovisningstillsyn har i uppdrag att granska sådan regelbunden finansiell information som alla börsbolag är skyldiga att lämna enligt 4 och 5 §§ i 16 kap, lagen (LV, 2007:528) om värdepappersmarknaden. Granskningen omfattar i första hand årsredovisningar och halvårsrapporter och görs i förhållande till bestämmelserna i IAS-förordningen (EG nr 1606/2002) och årsredovisningslagen (1995:1554). Granskningen utförs på delegation av Finansinspektionen som har det yttersta ansvaret för tillsynen och befogenheten att ingripa vid överträdelser.

Vi verkar för att börsbolagens rapportering håller en hög kvalitet och en god jämförbarhet både inom Sverige och internationellt. Arbetet bidrar till att skydda investerare, främja tilltron till marknaden och undvika regelarbitrage, i syfte att upprätthålla en välfungerande och effektiv svensk värdepappersmarknad.

Bestämmelser om hur vi utövar vår tillsyn finns i 16 kap. LV samt i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2018:18) om övervakning av emittenters regelbundna finansiella information. Vi följer Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens (Esmas) riktlinjer om tillsyn över finansiell information (ESMA/2014/1293). Vi följer även andra riktlinjer och rekommendationer från Esmas som rör vår verksamhet. Vi deltar aktivt i det europeiska samarbetet inom redovisningstillsyn inom ramen för European Enforcers Coordination Sessions (EECS).

I vårt uppdrag iakttar vi vad som följer av avtal med Finansinspektionen med anledning av överlåtelse av vissa uppgifter från Finansinspektionen till Nämnden för svensk redovisningstillsyn daterat den 9 januari 2019.

URVAL

Vårt tillsynsansvar omfattar en population av börsbolag som har Sverige som hemmedlemsstat och vars överlåtbara värdepapper är noterade på en reglerad marknadsplats. 16 kap. LV undantar vissa emittenter, t ex stat och kommun och emittenter av skuldebrev med ett nominellt värde motsvarande minst 100 000 eur.¹ Populationen utgjordes vid utgången av 2020 av 392 bolag, varav 341 aktieemittenter och 51 emittenter av icke-aktierelaterade instrument – i huvudsak obligationer.

Vi väljer årligen ut ett antal bolag ur populationen för granskning, baserat på en risk- och rotationsbaserad urvalsmodell i överensstämmelse med Esmas riktlinjer om tillsyn över finansiell information. Nämndens resurser fokuseras på omständigheter där det föreligger en förhöjd sannolikhet för avvikande eller felaktig tillämpning av IFRS. Merparten av urvalet baseras därför på riskmässiga antaganden. Riskurvalet tar både hänsyn till risken för oriktiga uppgifter (sannolikhetsrisk) och hur en oriktig uppgift påverkar användaren av den finansiella informationen och de finansiella marknaderna (påverkansrisk). Riskmodellen tar hänsyn till direkta avvikelser i bolagens redovisning såsom nedskrivningar, avsättningar, jämförelsestörande poster och korrigeringar. Modellen beaktar även indirekta faktorer som kan få påverkan på, eller ha sin grund i bolagets redovisning, t ex förvärv, verksamhetsförändringar, finansiella svårigheter och onormala kursrörelser. Även frågeställningar och omständigheter på branschnivå kan medföra att ett bolag väljs ut för granskning.

¹ 16 kap., §§2-3 LV.

Vår urvalsmodell säkerställer att alla bolag i populationen granskas åtminstone inom en tioårsperiod. Bolag vars ställning och storlek förmodas ha större marknadspåverkan granskas i snävare tidsintervall. Vi väljer också slumpmässigt ut ett mindre antal börsbolag för granskning.

Huvuddelen av urvalet görs i början av året med syfte att anpassa granskningsprocessen till publiceringen av föregående års årsredovisning. Urvalet kompletteras med ett mindre halvårsurval efter sommaren för att beakta omständigheter och händelser som har skett sen årsurvalet. Urvalet kan fortlöpande kompletteras, bland annat baserat på händelser och omständigheter i enskilda bolag som behöver utredas direkt.

Esmas riktlinjer skiljer på en fullständig granskning (unlimited scope examination) och en riktad undersökning (focused examination) av finansiella rapporter. En fullständig granskning innebär att hela innehållet i den finansiella rapporten granskas för att identifiera frågor/områden som kräver närmare analys och för att bedöma huruvida den finansiella informationen uppfyller kraven i det relevanta regelverket. En riktad undersökning innebär att granskningen omfattar fördefinierade och avgränsade områden/frågor i den finansiella informationen. Årets urval har fördelat sig enligt följande:

Urval 2020			
	Aktier	Icke aktierel.	S:a
Fullständig granskning	55	4	59
Riktad undersökning	8	0	8
S.a	63	4	67

Antal inledda undersökningar under 2020 fördelat på emittenter av aktier respektive icke aktierelaterade instrument.

STÄLLNINGSTAGANDEN

Utgångspunkten vid bedömningar av efterlevnaden av IFRS är bestämmelsen om väsentlighet som följer av IAS 1, punkt 7. Där anges att utelämnanden eller felaktigheter i redovisade poster är väsentliga om de, var för sig eller gemensamt, kan påverka de ekonomiska beslut som användaren fattar på basis av de finansiella rapporterna. Väsentligheten beror således på storleken och karaktären av de brister som har konstaterats.

Nämnden tar ställning till om den finansiella informationen och de redovisningsmetoder som granskas är förenliga med det relevanta finansiella rapporteringsramverket. Vår ansats vid bedömning är att informationen i den finansiella rapporten i första hand ska vara relevant och specifik för bolaget samt att oväsentlig information kan utelämnas. Om avvikelsen är väsentlig och kan påverka användarens förståelse för informationen ska vi ta ställning till behovet av en tillsynsåtgärd eller om överträdelsen bedöms mer allvarlig (icke ringa), låta Finansinspektionen pröva ärendet.

Nämnden har inte några sanktionsbefogenheter. Om slutsatsen av granskningen är att bolaget inte har upprättat sin finansiella information enligt gällande bestämmelser, och felaktigheten kan anses vara ringa, kan dock vi som en tillsynsåtgärd uppmana bolaget att rätta till felaktigheten i kommande finansiell rapport, alternativt offentliggöra en särskild rättelse. Om Nämnden finner att en avvikelse från det finansiella rapporteringsramverket är oväsentlig men

att det finns betydande risk för att avvikelsen i framtiden kan bli väsentlig ska Nämnden i sitt beslut informera emittenten om avvikelsen i form av ett påpekande².

Om vi bedömer att överträdelsen inte kan anses vara ringa, om bolaget inte samarbetar eller om bolaget inte följer Nämndens uppmaning ska vi snarast och inte senare än en arbetsdag senare överlämna ärendet till Finansinspektionen som gör en självständig prövning av överträdelsen. Om Finansinspektionen i sin prövning kommer fram till att överträdelsen inte kan anses som ringa kan Finansinspektionen sedan meddela en erinran och en sanktionsavgift³.

Våra ställningstaganden publiceras fortlöpande på vår hemsida www.redovisningstillsyn.se i anonymiserad form. Vid årsskiftet 2020/2021 hade Nämndens påbörjade ärenden hanterats enligt nedan:

Ärendehantering 2020	
Pågående ärenden 31 december 2019	31
Påbörjade ärenden 2020	67
Avbrutna	6
Överlämnade till Finansinspektionen	4
Ställningstaganden av Nämnden	63
Pågående ärenden 31 december 2020	25

Ställningstaganden 2020	
Ingen åtgärd	27
Påpekande	2
Uppmaning ändring i kommande rapport	34
Begäran om rättelse	0

Av årets ställningstaganden utgör 35 granskningar som ingår i årets urval.

UPPFÖLJNING

Alla ärenden som har resulterat i en tillsynsåtgärd följs upp för att kontrollera att det granskade bolaget har gjort de ändringar som framgår av Nämndens beslut. Tidpunkten för uppföljningen beror på när åtgärden förväntas vara genomförd. I många fall kan vi direkt konstatera att rättelse skett, men ibland behöver vi ställa kompletterande frågor för att säkerställa detta. Är vi nöjda med hur bolaget rättat är ärendet därmed avslutat.

Om inte emittenten har vidtagit de förväntade åtgärderna, och det inte föreligger några acceptabla skäl för detta och den kvarstående bristen bedöms som väsentlig, överlämnas ärendet till FI för vidare prövning i enlighet med 14§, FFFS 2018:18.

Under 2020 har Nämnden överlämnat tre uppföljningsärenden till Finansinspektionen.

² Esmas riktlinjer om tillsyn över finansiell information, punkt 59 (ESMA/2014/1293).

³ 25 kap. LV

IAKTTAGELSER OCH REKOMMENDATIONER

Vi har i våra ställningstaganden under år 2020 kommenterat 61 specifika frågeställningar som berör olika redovisningsstandarder (se nedanstående tabell), varav ett urval kommenteras närmare i de efterföljande avsnitten. Samtliga våra ställningstaganden finns publicerade i anonymiserad form på vår hemsida⁴. De iakttagelser som beskrivs i denna rapport baseras på konstaterade brister i enskilda bolags finansiella information.

Vi gör alltid en väsentlighetsbedömning av den aktuella bristen vilket påverkar vårt slutliga ställningstagande samt behovet av åtgärder från bolagets sida. Vilken information som är väsentlig i slutändan är i högsta grad bolagsspecifik och det går därför inte att göra generella tolkningar av våra iakttagelser. En avvikande iakttagelse i ett mindre bolag eller i en viss bransch kan vara av väsentlig betydelse medan en motsvarande iakttagelse i ett annat bolag, verksamhet i en annan bransch eller av annan storlek, kan vara uppenbart oväsentlig.

Presentation av finansiella rapporter (IAS 1, 8)	8
Koncernredovisning/Samarbetsarrangemang/upplysningar om andelar i andra företag/Intresseföretag och Joint Ventures (IFRS 10, 11, 12; IAS 27, 28)	2
Nedskrivningar (IAS 36)	7
Inkomstskatt (IAS 12)	2
Anläggningstillgångar som innehavs för försäljning och avvecklade verksamheter (IFRS 5)	1
Rörelsesegment (IFRS 8)	7
Redovisning av finansiella instrument (IAS 32, 39; IFRS 7, 9)	10
Värdering till verkligt värde (IFRS 13)	8
Immateriella tillgångar (IAS 38)	2
Rapport över kassaflöden (IAS 7)	4
Intäkter (IFRS 15)	4
Leasing (IAS 17; IFRS 16)	1
Övrigt	5

Nämnden har i sin granskning tagit särskild hänsyn till Esma:s prioriterade tillsynsområden under 2020 vid granskningar av årsredovisningar 2019⁵, framförallt:

- specifika frågor relaterade till IFRS 16 Leasingavtal;
- uppföljning av tillämpning av IFRS 9, Finansiella instrument, bland kreditinstitut samt
- IFRS 15, Intäkter från kundavtal.

Till följd av den pågående Covid-pandemin har Esma valt att skjuta upp specifika frågor relaterade till tillämpning av IAS 12, Inkomstskatt (inklusive tillämpning av IFRIC 23, Osäkerhet i fråga om inkomstskattemässig behandling).

Utöver Esma:s fokusområden har Nämnden även valt att lägga särskilt fokus på beskrivningen av alternativa nyckeltal vid förekomsten av jämförelsestörande poster.

⁴ www.redovisningstillsyn.se/stallningstaganden. Det går att prenumerera på våra ställningstaganden på www.redovisningstillsyn.se/prenumerera

⁵ European common enforcement priorities for 2019 annual financial reports (ESMA32-63-791). Dokumentet är tillgängligt på www.redovisningstillsyn.se.

IFRS 9 och IFRS 7 Kreditrisker

Föregående år noterade vi att kreditriskexponeringar från avtalstillgångar och kundfordringar tillsammans kan uppgå till en väsentlig del av balansräkningen och rekommenderade att dessa presenteras samlat. Vi har efter det sett att flera bolag presenterar avtalstillgångar tillsammans med kundfordringar, vilket ger en bättre genomlysning av de kreditriskexponeringar som uppstår genom affärer med kunder. Flera bolag inkluderar också avtalstillgångarna i sina beskrivningar av tillämpade redovisningsprinciper för förväntade kreditförluster.

Bättre genomlysning genom att presentera avtalstillgångar med kundfordringar

Samtidigt har vi i årets granskning också noterat att det inte alltid framgår tydligt vilka andra poster som omfattas av bolagets bedömning av förväntade kreditförluster, eller för vilka av dessa exponeringar som bolaget valt att tillämpa den förenklade- eller den generella metoden.

Bolagen redovisar ibland fordringar med ovillkorlig rätt till betalning som kan uppstå genom affärer med kunder. Enligt IFRS 15 punkt 108 omfattas även dessa fordringar av nedskrivningsreglerna i IFRS 9 och upplysningskraven om kreditrisker i IFRS 7. Andra poster som vanligen omfattas av samma regler är externa lån som exempelvis reversfordringar eller lånelöften och leasingfordringar, men också fordringar och lån till dotterbolag, joint ventures, eller intressebolag. I flera fall har Nämnden noterat att det saknas en beskrivning av vilka redovisningsprinciper för förväntade kreditförluster som tillämpas för dessa typer av fordringar liksom relevanta upplysningar om kreditrisker.

Beskrivning av metod för beräkning av förväntade kreditförluster

Eftersom kreditriskerna kan se olika ut för olika typer av fordringar är det viktigt att företagen tar hänsyn till samtliga förhållanden som ska beaktas när de förväntade kreditförlusterna bedöms. I de fall upplysningar om företagets metod för beräkning av förväntade kreditförluster och kreditriskexponering är bristfälliga, kan det vara svårt för en läsare av de finansiella rapporterna att förstå kreditriskernas möjliga effekter på framtida kassaflöden. Det är därför viktigt att beskriva vilka poster som ingår i beräkningen av de förväntade kreditförlusterna, vilken metod som använts för olika typer av fordringar, samt att bedöma vilka upplysningskrav som är tillämpliga enligt upplysningskraven i IFRS 7 35A-38.

IFRS 7 Upplysning om framåtblickande faktorer

Enligt upplysningskraven i IFRS 7 35G ska företagen förklara sina indata, antaganden och metoder som använts vid beräkning av förväntade kreditförluster.

Vi har i vissa fall noterat att bolag med väsentliga lånefordringar lämnar begränsat med upplysningar om på vilket sätt långsiktig information har införlivats i modellerna och vilka antaganden som använts. Bland annat har kvantitativa upplysningar om makroekonomiska antaganden, som exempelvis arbetslöshetsnivå saknats. I vissa fall har även en känslighetsanalys för väsentliga antaganden utelämnats.

Vi vill påminna om att företagen förväntas lämna kvantitativa upplysningar för väsentliga indata som använts vid beräkning av förväntade kreditförluster enligt IFRS 7 punkt 35 G.b och att

upplysningskraven om känslighetsanalys i IAS 1 punkt 29 är tillämplig för viktiga uppskattningar och bedömningar.

IFRS 7 Upplýsning om säkringseffekter

Det underlättar för läsaren av de finansiella rapporterna om upplysningarna avseende säkringseffekter lämnas samlat i en not eller ett avsnitt. Det är också viktigt att enkelt kunna se hur säkringarna påverkar resultatet och det ska gå att utläsa hur stor del av säkringseffekterna som omklassificerats från övrigt totalresultat och återförts till resultaträkningen i enlighet med upplysningskraven i IFRS 7 och IAS 1 punkt 92.

*Upplysningarna
avseende
säkringseffekter bör
lämnas samlat*

Vi har noterat att upplysningar om säkringsineffektivitet och återföringar till resultaträkningen kan förtydligas, samt att vissa upplysningar om effekterna av säkringsförhållanden lämnas på olika ställen i årsredovisningen.

Upplysningskrav för effekter av säkringsredovisning på företagets finansiella ställning och resultat framgår av IFRS 7 punkt 24 A-C och ska lämnas i tabellform. Enligt IFRS 7 punkt 21B ska upplysningar om säkringsredovisning lämnas samlat i en not eller ett separat avsnitt.

Exempel på upplysningar som ibland presenteras på olika ställen är upplysning om säkringsineffektivitet för säkringsinstrumentet, samt upplysning om säkringsineffektiviteten som en andel av det samlade säkringsresultatet och vilka belopp som har omklassificerats till resultaträkningen.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Vi kan se att upplysningarna om intäkterna generellt har förbättrats jämfört med granskningen av förra årets årsredovisningar. Vi har noterat att flera bolag sett över den röda tråden avseende beskrivningen av bolagets intäkter i framvagnen, redovisningsprinciper och noter. Vi har även sett att flera bolag även har utökat informationen om intäkterna i noterna jämfört med förra året genom att i not infoga information som är relevant för att förstå karaktären av intäkterna men som tidigare bara fanns tillgänglig i årsredovisningens framvagn. Det gör det lättare för läsaren att förstå bolagets verksamhet och intäktsredovisning.

*Upplysningar om
intäkter har
förbättrats*

I vissa bolag saknas dock en röd tråd mellan de intäktsströmmar och intäktskategorier som beskrivs och de begrepp som används för att beskriva intäkterna i redovisningsprinciperna jämfört med noterna och även jämfört med delårsrapporterna, vilket gör det svårare för läsaren att förstå intäktsredovisningen. Vi rekommenderar att bolagen utformar sina upplysningar på ett konsekvent sätt så att samma indelning i intäktsströmmar och begrepp används både i redovisningsprinciper och i noter, och även i bolagets delårsrapporter.

För bolag som erhåller en väsentlig del av sina intäkter genom rörliga ersättningar (tex i form av provision) eller har omfattande bonusprogram för kunderna liksom väsentliga returer, är det viktigt att det i årsredovisningen framgår vad dessa består av, de villkor som tillämpas samt de bedömningar och uppskattningar som gjorts avseende belopp och tidpunkter för redovisning och in- eller utbetalningar. Vi anser att det är viktig information för att användaren ska förstå intäktsmodellen samt riskerna i intäkterna och kassaflöden. Vi har dock noterat att de granskade bolagen generellt sett lämnar sparsamt med upplysningar om dessa. Vi rekommenderar att bolagen förbättrar beskrivningarna av de redovisningsprinciper och de betydande bedömningar och uppskattningar som gjorts samt beskriver de avtalsvillkor som är relevanta för att förstå intäktsredovisningen och kassaflöden.

Rörliga ersättningar, rabatter och returer

I redovisningsprinciperna för intäkterna beskrivs ofta väl de prestationsåtaganden i avtalet med kunderna som bolaget ska uppfylla, inklusive uppgifter om när prestationsåtaganden vanligen uppfylls, samt de varor och tjänster som bolaget förbundit sig att överföra. Vi har dock noterat att de granskade bolagen inte alltid upplyser om de prestationsåtaganden som är ouppfyllda i slutet av rapportperioden samt när bolaget förväntar sig att redovisa dessa belopp som intäkter. I flera fall förklaras detta av att bolaget valt att tillämpa den praktiska lösningen i punkt 121 då åtagandet härrör från ett avtal med en löptid på högst ett år, men att upplysning om detta saknas i den finansiella rapporten (IFRS 15 punkt 122).

Upplysningar om återstående prestationsåtaganden

Vi uppmanar bolagen att i det fall den praktiska lösningen tillämpas, att även tillse att upplysningar lämnas om detta.

Bolagen ska enligt IFRS 15, punkt 116-118, lämna upplysningar om avtalssaldon ifall dessa inte redovisats separat. Upplysningarna ska omfatta ingående och utgående balanser för fordringar, avtalstillgångar och avtalsskulder från avtal med kunder samt förklaring till väsentliga förändringar i dessa mellan åren. I vår granskning har vi noterat att detta upplysningskrav i många fall uppfyllts genom hänvisning till de noter där dessa poster finns redovisade. I flera fall har vi upplevt det svårt att utifrån de noter som hänvisningen sker till, kunna härleda de poster och belopp som är hänförliga till fordringarna, avtalstillgångar och avtalsskulder från avtal med kunder. Vi har också noterat att det ofta saknas en analys som förklarar vad förändringen av redovisade avtalssaldon beror på och vid vilken tidpunkt som man räknar med att få betalt för utförda prestationer. Vi rekommenderar därför bolagen att förtydliga upplysningarna så att det framgår vilka delposter inom dessa noter som avser fordringar, avtalstillgångar eller avtalsskulder från avtal med kunder samt förklara väsentliga förändringar. Alternativt att bolaget överväger att lämna relevanta upplysningar om avtalssaldon samlat i en enda not.

Upplysningar om avtalssaldon

IFRS 15 Upplysningar om intäkter i kategorier och samband med segment

Vi noterar även i år att den i särklass vanligaste uppdelning av intäkterna från avtal med kunder i kategorier enligt IFRS 15 punkt 114 i de granskade bolagens årsredovisningar görs utifrån

vara/tjänst och geografisk region. Bolagen lämnar oftast upplysningarna om intäkterna uppdelade i kategorier som en del av upplysningarna enligt IFRS 8 Rörelsesegment. Uppdelningen av intäkterna utifrån vara/tjänst och geografisk region är också ett upplysningskrav enligt IFRS 8 varför den ytterligare information om intäkterna som tillförts i den finansiella rapporten enligt IFRS 15 jämfört med tidigare standard är relativt begränsad.

Bedömningen av en relevant uppdelning av intäkter från avtal med kunder ska ske företagsspecifikt baseras på egenskaperna i avtalen utifrån hur karaktär, belopp, tidpunkt och osäkerhet i intäkter kassaflöden påverkas av ekonomiska faktorer. För vissa bolag kan det tex vara relevant att dela upp intäkterna utifrån intäkter som erhålls genom rörligt pris respektive fast pris, eller intäkter som avser avtal som löper under längre tid respektive korttidsavtal. Vi uppmanar därför bolagen att överväga i fall det finns andra kategorier än en uppdelning på produkt/tjänst eller geografisk region som kan vara relevanta. Vi kan emellertid se att bolagens notupplysningar i år i större utsträckning har beaktat den information om intäkterna som lämnas i årsredovisningens "framvagn", vilket skulle kunna utgöra relevanta kategorier utifrån IFRS 15 p. 114, exempelvis intäkter uppdelade utifrån kund- eller produktgrupp.

*Relevanta kategorier
utifrån bolagets
kundavtal*

Bolagen ska även lämna upplysningar som gör det möjligt att förstå sambandet mellan de uppdelade intäkterna och den intäktsinformation som lämnas för varje segment enligt IFRS 8 (IFRS 15 punkt 115). Vi har noterat att denna information ibland saknas eller bara framgår indirekt genom allmänna beskrivningar om den typ av intäkter som redovisas inom varje segment vilket kan upplevas som otydligt. Det finns inget formkrav inom IFRS på hur dessa upplysningar ska lämnas men vi anser att de kan förbättras och uppmanar bolagen att tydligare beskriva sambandet mellan intäktskategorierna och intäkterna per segment eller genom att presentera en tydlig avstämning mellan intäkterna uppdelade i kategorier och fördelat på varje segment i den finansiella rapporten. Det finns ett exempel på en avstämning mellan intäkterna per kategori och per segment i implementerings guiden till standarden, *Exempel 41-Disaggregation of Revenue—quantitative disclosure*, som visar hur upplysningarna skulle kunna presenteras på ett tydligt sätt.

*Beskriv sambandet
mellan de uppdelade
intäkterna i kategorier
och intäkterna per
segment*

Vi vill även påminna om att upplysning om intäkter i kategorier samt sambandet mot varje segment även ska framgå i delårsrapporterna (IAS 34 punkt 16A I).

IFRS 8 Rörelsesegment

Eftersom de segmentsupplysningar som ska presenteras enligt IFRS 8 ska återspegla det underlag som den högste verkställande beslutsfattaren använder för beslut om fördelning av resurser inom bolaget och uppföljning av resultat, så är det viktigt att bolaget är transparent i sin identifiering av rörelsesegment. Användaren av den finansiella rapporten går i annat fall miste om väsentlig information avseende den verksamhet som bolaget bedriver och den ekonomiska miljö där bolaget är verksam. De rörelsesegment som identifieras

*Identifiering av
rörelsesegment*

får även betydelse för den högsta nivå till vilken goodwill kan allokeras och nedskrivningsprövas enligt IAS 36. Vår uppfattning är därför att det både ur ett upplysningsperspektiv och värderingsperspektiv är viktigt att identifiering av rörelsesegment sker i enlighet med standarden (IFRS 8 punkt 5-10). Vi uppmanar även bolagen att, i fall det skett förändringar inom koncernens organisation eller den interna rapportering som regelbundet lämnas över till den högste verkställande beslutsfattaren, se över de identifierade rörelsesegmenten.

Standarden tillåter enligt IFRS 8 punkt 12 att rörelsesegment slås samman ifall segmenten har likartade ekonomiska egenskaper (kvantitativa egenskaper) och även liknar varandra med avseende på karaktären av produkten/tjänsten, produktionsprocessen, kundkategorier, hur produkterna distribueras eller tjänsterna utförs samt hur verksamheten påverkas av olika regelverk (kvalitativa egenskaper). Vi har noterat att beskrivningarna om grunderna för sammanslagningen som ska lämnas i årsredovisningen enligt punkt 22 aa) i IFRS 8, ofta är generiskt utformade och att de bolagsspecifika upplysningarna om företagsledningens bedömning av sammanslagningskriterierna i punkt 12 kan förbättras. Vi rekommenderar bolagen att se till så att företagsledningens bedömning av de kvalitativa sammanslagningskriterierna framgår av upplysningarna i årsredovisningen i enlighet med IFRS 8 punkt. 22 aa) - likaså de ekonomiska indikatorer som bedömts för att fastställa att de sammanslagna rörelsesegmenten har likartade ekonomiska egenskaper.

*Förutsättningar för
sammanslagning av
segment*

Standarden innehåller krav på att bolagen ska lämna upplysningar om intäkter från externa kunder och vissa anläggningstillgångar fördelade per geografiska områden (IFRS 8 punkt 33). Vi noterar även i år att flera granskade bolag endast lämnar dessa upplysningar fördelade på olika världsdelar såsom Europa, Asien och Amerika. Om intäkterna eller tillgångarna i ett enskilt land är väsentliga ska dessa enligt standarden redovisas separat. Vår uppfattning är att detta är en viktig upplysning för att användaren av den finansiella rapporten ska förstå var bolaget bedriver sin verksamhet och de risker som kan vara förknippade med detta. Vi rekommenderar därför bolagen att se till så att det framgår från vilka enskilt väsentliga länder som bolaget erhåller sina intäkter från samt i vilka länder som bolagets väsentliga anläggningstillgångar finns.

*Upplys om enskilt
väsentliga länder*

IFRS 16 med särskild fokus på leasing-period och diskonteringsränta

IFRS 16 tillämpas på räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2019 och senare. Effekterna i branscher med långa hyresavtal, framförallt avseende lokaler, har varit markanta. De största effekterna har framkommit i hotellbranschen, transportsektorn och inom detaljhandeln, medan effekterna inom tillverkningsindustrin varit relativt begränsade. Även i tjänsteföretagen, ofta kopplade till den offentliga sektorn, som äldreomsorg och skolor, har det framkommit betydande effekter.

*Effekten i många
bolag har varit
betydande*

Förutom effekten i balansräkningen genom ökade tillgångar och leasingkulder har effekten i rörelseresultatet varit betydande i många bolag. Särskilt rörelseresultatet före avskrivningar,

ofta benämnt EBITDA, har uppvisat stora förändringar när hyreskostnaden fördelats på avskrivningar och ränteutgifter. I kassaflödesanalysen har kassaflödet från den operativa verksamheten ökat som en effekt av att hyresutgiften, eventuellt reducerat ränteeffekten, redovisats som finansiellt kassautflöde.

Granskningen av årsredovisningarna 2019 har följt samma mönster som föregående år. Kompletterande frågor har ställts till tio bolag, men har inte i något fall resulterat i en korrigering av redovisningen. Slutsatserna från granskningen är totalt sett likartade dem från föregående år. Effekterna på rörelseresultatet 2019 har i vissa bolag varit betydande, men trots det har en förändring av jämförelseåret 2018 varit mycket ovanlig i enlighet med IFRS 16 punkt C5a. I samtliga granskade bolag har dock en förklaring presenterats, som visar hur resultatredovisningen 2019 förändrats i syfte att göra resultatet jämförbart med resultatet enligt de gamla reglerna.

Vi har noterat att för hyresavtal där hyresgästen har rätt att förlänga hyresperioden genom en så kallad förlängningsoption kan bolagsledningens bedömning av hyresperioden enligt IFRS 16 punkt 18 få en tydlig påverkan på leasingkulden och nyttjanderätten. Enligt standarden ska de perioder som omfattas av en möjlighet att förlänga leasingavtalet räknas in i leasingperioden om leasetagaren är rimligt säker på att bolaget kommer att utnyttja möjligheten till förlängning. Vi rekommenderar att de bolag som påverkas väsentligt specificerar de bedömningar och uppskattningar som används för att fastställa hyresperioden.

*Förlängningsoption
kan påverka
leasingkulden och
nyttjanderätt*

Vi noterar även att bolagen genomgående tillämpar undantagen i IFRS 16 punkt 5a och 5b om korttidsleasing och tillgångar med lågt värde. Vi noterar emellertid att beloppen inte alltid preciseras. Därtill kan konstateras att de undersökta bolagen i samband med införandet informerat om den marginella låneränta/implicita ränta som använts vid beräkningen i enlighet med IFRS 16 punkt 26.

Slutligen kan konstateras att det är vanligt att nyttjanderättstillgångarna, liksom leasingkulden presenteras på egna rader direkt i balansräkningen. Det förekommer även i vissa fall att specificering sker i not. Eftersom nyttjanderättstillgången och leasingkulden har en annorlunda karaktär än exempelvis fastigheter respektive bankkulder, kan det underlätta för användarna om specifikationen görs direkt i balansräkningen. Det blir då också naturligt att ha med denna precisering i delårsrapporterna.

IFRS 12 Intresseföretag och joint-ventures som redovisas enligt kapitalandelsmetoden

I årets granskning har vi uppmärksammat att bolagen ofta lämnar upplysningar enligt B12 i IFRS 12 om intresseföretagens och joint-ventures finansiella situation aggregerat för samtliga innehav i intresseföretag, respektive joint-venture eller totalt för hela gruppen (intresseföretag och joint-ventures). Vi saknar i vissa fall separata upplysningar om finansiell information för enskilt väsentliga intresseföretag och joint-ventures. Vi har även noterat att den mer detaljerade information om likvida medel, finansiella skulder, avskrivningar, amorteringar och räntor som ska lämnas avseende joint-ventures enligt punkt B13 i vägledningen saknas.

Detaljerad finansiell information om joint-ventures och intressebolag

Nämnden har även uppmärksammat att det förekommer bolag som bedriver en relativt stor del av sin verksamhet genom intressebolag och joint-ventures men där den redovisade kapitalandelen i rapporten över finansiell ställning är förhållandevis liten. Intressebolagen eller joint-venture arrangemangen kan dock ha betydande tillgångar och skulder i sin balansräkning och det är inte ovanligt att ägarbolaget ställer säkerheter för lån eller liknande åtagande för intressebolagets eller joint-venture arrangemangets räkning. För att en användare av informationen dels ska förstå risken i innehavet och dels kunna bedöma omfattningen och de finansiella effekterna av dessa arrangemang, är det viktigt att det lämnas upplysningar om hur verksamheterna i joint-ventures och intressebolagen ser ut. Vi anser därmed att den finansiella informationen om tillgångar, skulder, intäkter och resultat i joint-ventures och intressebolagen som ska lämnas enligt IFRS 12 normalt är väsentlig information. Den mer detaljerade informationen gällande joint-ventures enligt punkt B13 i standarden har även tillkommit på önskemål av användare, vilket framgår av förarbetena till standarden (BC 51), då ett bolag normalt är mer involverat i ett joint-venture arrangemang än i ett intressebolag, och investerarna därmed sett ett värde av att erhålla mer detaljerad information. Vi har i årets granskning konstaterat att bolagen ofta lämnar den upplysningen aggregerat totalt för samtliga innehav, och inte individuellt för de enskilda bolagen, med hänvisning till att kapitalandelen är liten och att innehavet därmed inte bedömts vara väsentligt.

Vi rekommenderar bolagen att i sin bedömning av väsentligheten i den finansiella informationen inte enbart ser till kapitalandelens storlek utan även den verksamhet som bolaget bedriver därigenom samt de risker som bolaget tar. Vi rekommenderar även att i de fall innehaven i joint-ventures eller intressebolagen är väsentliga, att se till att den ekonomiska information som lämnas enligt IFRS 12 B12-B13 omfattar samtliga upplysningar som standarden kräver, och att uppgifterna lämnas för varje joint venture och/eller intressebolag var för sig.

IAS 40 / IFRS 13 Verkligt värde värdering förvaltningsfastigheter

Standarden IAS 40 Förvaltningsfastigheter skall tillämpas vid redovisning och värdering av förvaltningsfastigheter samt tillkommande upplysningar. Klassificeringen av en fastighet som förvaltningsfastighet grundas i att fastigheten innehas för att generera hyresintäkter eller värdestegring, eller en kombination av dessa enligt IAS 40 punkt 7. Förvaltningsfastigheter ger upphov till kassaflöden som i stort sett är oberoende av andra tillgångar som ett bolag äger vilket skiljer förvaltningsfastigheter från rörelsefastigheter. Vid första redovisningstillfället tas

fastigheten upp till anskaffningsvärde och därefter värderas fastigheten till verkligt värde eller anskaffningsvärde. I de flesta av granskningarna som Nämnden har gjort av bolag som innehar förvaltningsfastigheter värderas dessa till verkligt värde. Enligt IAS 40 punkt 75 e), skall företag lämna upplysningar om i vilken utsträckning som det verkliga värdet på beståndet av förvaltningsfastigheter baseras på värderingar av oberoende värderingsmän med erkända och relevanta kvalifikationer. Om det inte har skett en sådan värdering ska företagen även upplysa om detta. Enligt IAS 40 punkt 32 uppmanas företagen (inget uttryckligt krav) att basera förvaltningsfastigheternas verkliga värde på värderingar av oberoende värderingsmän med erkända och relevanta kvalifikationer och med aktuella kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med det läge som är aktuellt.

Nämnden har noterat otydlighet i upplysningar avseende i vilken utsträckning beståndet har värderats av oberoende värderingsmän samt om bolagen använt sig av flera värderingsmän vid värderingen. Utelämnandet av dessa upplysningar kan göra det svårt för en användare av den finansiella rapporten att förstå i vilken utsträckning beståndet har värderats av oberoende värderingsmän, och i vilken utsträckning som värderingarna till verkligt värde baserats på värderingar utförda av oberoende värderingsmän.

*Tydligare
upplysningar om
oberoende
värderingar*

Vid tillämpning av IFRS 13, vilken skall tillämpas vid värdering till verkligt värde, skall bolagen lämna upplysningar avseende betydande icke observerbara indata som använts vid värderingen till verkligt värde. De betydande icke observerbara indata som används för att fastställa det verkliga värdet skall därefter fördelats på olika klasser av tillgångar vilka bestäms av bolagen på basis av tillgångarnas karaktär, kännetecken och risker. (IFRS 13 p 94). Enligt IFRS 13 p 93 d skall ett företag, vid värderingar till verkligt värde som hänförs till Nivå 3 i hierarkin för verkligt värde, lämna kvantitativ information om betydande icke observerbara data som använts vid värderingen.

I Nämndens granskningar under året framkommer det att upplysningar saknas avseende kvantitativ information om de betydande icke observerbara indata samt avsaknad av fördelning av dessa på lämpliga klasser av tillgångar. Det har även i vissa fall varit otydligt vilka värderingsantaganden som bolaget anser är betydande icke observerbara indata, då de angivna kvantifierade antagandena inte överensstämmer med de antagandena bolagen i sin tur har gjort känslighetsanalys för. Även avsaknad av känslighetsanalys för effekten av en ändring till ett rimligt möjligt alternativt antagande i den underliggande icke-observerbara indatan för poster inom Nivå 3 har identifierats. (IFRS 13 p 93 h f ii).

Nämndens uppfattning är att kvantitativ information om betydande icke observerbara indata ska fördelas på de identifierade klasserna av tillgångar som bolaget bestämt. Vidare anser Nämnden att ett tydliggörande av informationen om vilka de betydande icke observerbara indata är, enligt IFRS 13, hjälper användaren att bättre förstå bolagets risk.

I en del finansiella rapporter som har granskats har upplysningarna avseende de betydande icke observerbara antagandena som används vid värderingen till verkligt värde lämnats i olika delar av rapporten såsom VD-ord, förvaltningsberättelsen och delvis i noter. I dessa fall har det varit svårt för en läsare att få en helhetsbild av antagandena samtidigt som det i vissa fall lämnats olika information i de olika delarna. I några av granskningarna har informationen endast lämnats i framvagnen av årsredovisningen vilket enligt IAS 1 inte utgör en del av de fullständiga

finansiella rapporterna av årsredovisningen. Enligt Nämndens uppfattning (samt IAS 1) utgörs de fullständiga finansiella rapporterna upprättade enligt IFRS av; rapport över finansiell ställning, rapport över resultat och övrigt totalresultat, rapport över förändringar i eget kapital samt rapport över kassaflöden och till rapporterna tillhörande noter. Nämnden rekommenderar därför bolagen att lämna de upplysningar som krävs enligt upplysningskraven i standarden i not för att säkerställa att upplysningskraven uppfylls.

Utöver att upplysningar lämnas i olika delar av rapporten har det i granskningarna framkommit att bolag använder sig av inkonsekvent klassificering av tillgångar i de olika delarna av årsredovisningen. För att säkerställa konsekvent klassificering genom hela årsredovisningen är det av vikt att bolagen bestämmer lämpliga klasser av tillgångar enligt IFRS 13 vilka sedan används genom hela årsredovisningen. Detta uppnås om bolaget säkerställer en röd tråd genom hela årsredovisningen så att informationen är lika och hänger ihop genom framvagnen, de finansiella rapporterna och noterna.

IAS 36 Nedskrivning

Värdering av immateriella och materiella anläggningstillgångar är ett återkommande område för Nämndens granskning, då det ofta omfattar väsentliga belopp och komplexa underliggande antaganden och beräkningar. Inte minst gäller detta nedskrivningsprövningar av immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandetid, företrädesvis goodwill.

För att kunna utvärdera riktigheten i bolagens bokförda värden, de antaganden och in-data som använts vid nedskrivningsprövning av tillgången liksom de omfattande upplysningar som skall lämnas enligt regelverket, har Nämnden i flertalet granskningsärenden begärt in och tagit del av bolagens underlag för nedskrivningstest. Utgångspunkt för Nämndens granskning är primärt IAS 36 men också IAS 1 avseende tillkommande upplysningar om källor till osäkerhet i uppskattningar.

Av Nämndens granskningar har framkommit att nedskrivningstest av goodwill i absoluta flertalet fall baseras på en beräkning av ett nyttjandevärde utifrån diskonterade kassaflödesprognoser (DCF). Vid beräkning av nyttjandevärde vill Nämnden peka på några punkter i IAS 36 som är viktiga att beakta vid upprättande av nedskrivningstest och som Nämnden särskilt uppmärksammar i sina granskningar.

Nämnden vill särskilt lyfta fram punkt 33 a), där det anges att beräkningar skall baseras på rimliga och verifierbara antaganden där stor vikt skall ges externa faktorer. Likaså punkt 34, där det förtydligas att när företagsledningen bedömer rimligheten i antaganden, görs det bland annat genom att analysera orsakerna till skillnader mellan tidigare kassaflödesprognoser och faktiska kassaflöden, dvs en uppföljning av utfall mot tidigare budget och prognoser som visar på förmågan att upprätta tillförlitliga prognoser och rimliga förklaringar till eventuella avvikelser. Denna analys ger erfarenheter och insikter som är viktiga vid nästa budget- och prognostillfälle.

Av punkt 33 framgår också att "...stor vikt skall ges externa faktorer." Nämnden har endast undantagsvis sett där externa faktorer anges direkt i upplysningarna. Vid granskning har externa faktorer inte alltid befunnits stödda de tillväxtantaganden som faktiskt tillämpats under prognosperioden och/eller efter prognosperioden.

Förutsättningar för tillväxtantaganden efter prognosperioden berörs i punkt 33 c) och punkt 36–37 och är också väsentliga vid upprättande av DCF. Nämnden lägger vikt vid informationskraven rörande antaganden, värderingsmetoder, in-data, osäkerheter, känslighetsanalyser mm som

framgår i punkt 134. Bolagens allokering av goodwill till relevant lägsta kassagenererande enhet ägnas likaså uppmärksamhet.

I samtliga fall har Nämndens synpunkter avsett ofullständiga upplysningar i förhållande till regelverket. Merparten av avvikelserna avser upplysningar (avsaknad av) där företagsledningen använt värden i viktiga antaganden som inte återspeglar tidigare erfarenheter (punkt 134 d ii).

*Viktiga antaganden
som inte speglar
tidigare erfarenheter*

Nämnden anser att i en situation när framtida tillväxt, resultat och kassaflöden i prognosperioden väsentligt avviker från tidigare utfall utgör detta in-data i form av viktiga värden som inte återspeglar tidigare erfarenheter. Nämnden saknar i ett flertal fall upplysningar om detta faktiska förhållande liksom relaterade motiveringar och förklaringar till avvikelserna. I några fall har Nämnden ifrågasatt antaganden om tillväxttakt där bolaget inte kunnat påvisa stöd i externa källor eller på annat sätt verifiera rimligheten i bolagets antaganden.

I ett antal fall har avvikelser också noterats i förhållande till upplysningskravet i 134 f) om rimligt möjliga förändringar i viktiga antaganden och dess påverkan på återvinningsvärdet i förhållande till bokförda värden. Här har Nämnden noterat fall där nedskrivning skett baserat på nedskrivningstest varvid bokfört värde överensstämmer med nedskrivningstest, utan vidare upplysning om känslighet för ytterligare förändringar i väsentliga antaganden.

Nämnden har också funnit fel i bestämmande av bokförda värden på nettotillgångar i kassagenererande enhet där exempelvis räntebärande skulder dragits av från bokförda värden. Vidare har i några fall allokering av goodwill skett till fel kassagenererande enhet.

Nämnden är medveten om att antaganden om framtiden alltid är förenat med olika grad av osäkerhet. Det är väsentligt att företagsledningen lämnar tillräckliga beskrivningar om antaganden, osäkerheter kring dessa och vad rimliga förändringar skulle medföra på värderingen. Nämnden rekommenderar därför bolagen att i ökad utsträckning lämna bolagsspecifika upplysningar om antaganden och inte minst avseende viktiga antaganden för prognosperioden, särskilt i de fall där dessa värden avviker från tidigare erfarenheter. Bolagen ska också beskriva och motivera hur antaganden för prognosperioden bygger på rimliga och verifierbara antaganden och i vilken omfattning dessa antaganden bygger på externa faktorer. Detta blir inte mindre angeläget och viktigt mot bakgrund av den påverkan som Covid-19 pandemin har på ekonomiska förutsättningar och ökad osäkerhet.

Vi vill i detta sammanhang hänvisa till Esma:s fokusområden för tillsyn avseende Årsredovisningar 2020 (ECEP) där IAS 36 kommer att ges extra uppmärksamhet avseende värderingsfrågor och nedskrivningsprövningar.

FOKUSOMRÅDEN FÖR GRANSKNING 2021

Esma har genom de nationella tillsynsorganen under 2020 genomfört en fokusgranskning av delårsrapporter utgivna inom EEA (European Economic Area) i syfte att kartlägga och samla fakta kring hur bolag hanterar redovisningsfrågor mot bakgrund av den snabba spridning och de omfattande konsekvenser som Covid-19 pandemin haft. Områden för särskild bevakning har varit beskrivning av resultatpåverkan, påverkan på värderingsfrågor inom finansiella fordringar och nyttjandevärdesberäkningar på immateriella tillgångar liksom beskrivning av finansierings- och going concern-frågor. Baserat på denna faktainsamling har Esma tillsammans med

nationella tillsynsorgan definierat och utformat särskilda granskningsområden i bolagens kommande årsredovisningar för 2020.

Esma:s rapport över prioriterade tillsynsområden för årsredovisningar 2020⁶ anger mot ovanstående bakgrund följande fokusområden:

- IAS 1 Utformning av finansiella rapporter: going concern, väsentliga antaganden och osäkerhetsfaktorer, samt upplysningar om effekter från Covid-19 pandemin;
- IAS 36 Nedskrivningar, goodwill, immateriella och materiella tillgångar;
- IFRS 9 Finansiella instrument och IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar, risker i finansiella instrument, likviditetsrisker, finansiella företag och beräkning av förväntade kreditförluster;
- IFRS 16 Leasingavtal, upplysningar.

Utöver ovan angivna prioriterade fokusområden inom IFRS, vill Esma också uppmärksamma vissa frågeställningar kopplade till icke-finansiell information såsom påverkan av Covid-19 pandemin, sociala förhållanden, affärsmodeller och värdekedjor samt risker relaterade till klimatförändringar, samt påverkan på alternativa nyckeltal.

ALTERNATIVA NYCKELTAL

Tillsyn över APM

Inför granskningen av årsredovisningar 2019 har Esma tillkännagivit prioriterade fokusområden för redovisningstillsynen. Esma har också inom ramen för prioriterade fokusområden betonat att bolag särskilt uppmärksammar vikten av att i övrigt tillhandahålla tillräckliga upplysningar för att göra det möjligt för användare av finansiella rapporter att förstå grunden för och användbarheten av nyckeltal och särskilt när det gäller ändringar till följd av IFRS 16.

*Del i Esma:s
fokusområden under
2020*

Nämnden har därutöver valt att som särskilt fokusområde i sin granskning av årsredovisningar 2019 uppmärksamma beskrivningen av alternativa nyckeltal vid förekomsten av så kallade engångs- och jämförelsestörande poster.

Regelverket för redovisning av alternativa nyckeltal återfinns dels i Esma:s Riktlinjer för Alternativa nyckeltal⁷ från 2015 samt i Questions & Answers till ESMA Guidelines⁸, med senaste utgåva från april 2020, då uppdaterad med en Q&A 18 rörande alternativa nyckeltal mot bakgrund av Covid 19 (Application of the APM Guidelines in the context of Covid 19).

Esma:s riktlinjer för alternativa nyckeltal är tillämpliga i samtliga de sammanhang där obligatorisk finansiell information offentliggörs enligt 17 kap. LV, exempelvis delårsrapport,

⁶ European common enforcement priorities for 2020 annual reports (ESMA32-63-1041). Dokumentet är tillgängligt på www.redovisningstillsyn.se.

⁷ Questions and answers on ESMA Guidelines on APM (ESMA32-51-370). Dokumentet är tillgängligt på www.redovisningstillsyn.se.

⁸ Esma Guidelines on Alternative Performance Measures (EN) (ESMA/2015/141). Dokumentet är tillgängligt på www.redovisningstillsyn.se.

bokslutskommuniké, årsredovisning mm., liksom information enligt Marknadsmisbruksförordningen och regelverket för prospekt.

Iakttagelser och rekommendationer

Nämndens övervakning och granskning av årsredovisningar 2019 har omfattat informationsgivning enligt Esma:s riktlinjer för alternativa nyckeltal. I samband därmed har ett antal iakttagelser och avvikelser från regelverket kunnat konstateras. Totalt har 8 avvikelser från Esma:s riktlinjer konstaterats.⁹

Merparten av Nämndens iakttagelser och beslutade avvikelser avser förekomsten av alternativa nyckeltal och/eller justerande alternativa nyckeltal där en avstämning eller brygga mot det icke justerade nyckeltalet eller de finansiella rapporterna saknas eller är svår att finna. Ibland saknas också definitioner av använda nyckeltal, liksom beskrivning och motivering på vilket sätt det använda nyckeltalet ger mer information till användaren och hur det används internt inom bolaget.

En notering Nämnden också gjort avser var i bolagets informationsgivning definitioner, beräkningar och avstämningsrapporter av APM presenteras. I de fall dessa inte lämnas direkt i anslutning till de finansiella rapporterna, utan bifogas genom hänvisning (Efterlevnad genom hänvisning, punkt 45) skall det finnas en enkel och lättillgänglig länk eller hänvisning till plats där informationen är publicerad. Nämnden har i några fall funnit avvikelser där angivna länkar till hemsida m.m. inte tillhandahållit den förväntade informationen.

Nämnden har vidare noterat att det bland bolagen är vanligt förekommande med användning av begrepp som "engångsposter" respektive "jämförelsestörande poster" eller liknande definitioner. Av Esma:s riktlinjer för alternativa nyckeltal, punkt 26, framgår att det för APM och justerade APM ska finnas en avstämning eller brygga till den "mest direkt avstämbara posten, delsumman eller totalsumman som anges i den finansiella rapporten". Vidare ska i avstämningen/bryggan "de materiella avstämningsposterna identifieras och förklaras var för sig".

*Beskrivning av
alternativa nyckeltal
vid förekomsten av
jämförelsestörande
poster*

Av Nämndens granskning har framgått att i de flesta fall finns definitioner, beskrivningar av avstämningsrapporter, och kvantifieringar av avstämningsposter. Dock har i flera fall avvikelser noterats där en allt för generell förklaring eller för hög aggregering använts vilket inte gjort det möjligt att förstå karaktär och belopp på enskilda materiella avstämningsposter.

Nämnden noterar en successiv förbättring i efterlevnad av Esma:s riktlinjer för alternativa nyckeltal jämfört med föregående år, men mot bakgrund av omfattningen av avvikelser i årets granskning vill Nämnden i likhet med föregående år, lämna ett antal rekommendationer till fortsatta förbättringar genom att uppmana bolagen att;

1. Samla sammanställningar av definitioner, förklaring till användning, härledningar och beräkningar av alternativa nyckeltal på en gemensam plats.
2. I den berörda finansiella rapporten lämna en tydlig och enkel hänvisning/länk till sammanställningen enligt ovan, i alla sammanhang som APM används

⁹ Nämnden har granskat APM i samtliga årsredovisningar och halvårsrapporter som ingår i årets urval.

(årsredovisning, delårsrapporter, pressreleaser och annan rapportering som omfattas av MAR).

3. Ge en bolagsspecifik förklaring till nyttan och användningen av en specifik APM
4. Förklara och identifiera vad bolaget inkluderar i vissa definitioner såsom "jämförelsestörande poster", "engångsposter" eller motsvarande.
5. Gör tydliga avstämmningar av APM mot de finansiella rapporterna där materiella avstämningsposter identifieras och förklaras var för sig.
6. Härled tydligt beräkningar av justerade poster och lämna en specificerad brygga till relevant post, delsumma eller totalsumma i de finansiella rapporterna.

ICKE-FINANSIELL INFORMATION

Bakgrund och regelverk

Riktlinjerna för Esma föreskriver att Esma skall agera inom de regelverk som påverkar Finansiell rapportering, vilket också inkluderar EU Direktivet (NFRD) om "Icke Finansiell information"¹⁰. EU direktivet gav EU kommissionen i uppdrag att utarbeta icke bindande riktlinjer för metoder för rapportering. Riktlinjerna, som gavs ut 2017, skulle ta hänsyn till rådande bästa praxis och låta företagen välja att använda allmänt vedertagna, högkvalitativa ramar för rapportering. Riktlinjerna är icke bindande och skapar inga nya rättsliga skyldigheter.

I Sverige har EU direktivet inarbetats i Årsredovisningslagens (ÅRL) krav om hållbarhetsrapport som i allt väsentligt föreskriver det innehåll som kommissionens icke bindande riktlinjer anger. Liksom kommissionens riktlinjer anger inte ÅRL något specifikt format eller ramverk för Hållbarhetsrapporten.

Nämnden har att inom ramen för tillsynen av den finansiella rapporteringen också övervakat den lagstadgade Hållbarhetsrapporten.

TCFD (Taskforce for Climate Related Financial Disclosures)

EU kommissionen publicerade 2018 en plan för hållbar finansiell tillväxt ('Action Plan on Financing Sustainable Growth'¹¹). Bakgrunden var Parisavtalet och ökat fokus på behov av åtgärder för att minska CO2 (GHG) utsläpp. Kommissionen ansåg att bolagen har en kritisk roll i arbetet att reducera utsläpp och att investerare har behov av ökad information vid utvärderingar och val av hållbara investeringar. I juni 2019 gav EU kommissionen ut ett tillägg till tidigare utgivna icke bindande riktlinjer, i syfte att stärka genomslag för TCFD:s rekommendationer inom EEA området. "Supplement on reporting climate-related information" ("Tillägget")¹² är därmed ett tillägg till – och utgör del av tidigare utgivna icke bindande riktlinjer. Tillägget är fokuserat på

¹⁰ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2014/95/EU av den 22 oktober 2014 om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy

¹¹ Action Plan on Financing Sustainable Growth, https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-renewed-strategy_en

¹² Supplement on reporting climate-related information, https://ec.europa.eu/finance/docs/policy/190618-climate-related-information-reporting-guidelines_en.pdf

klimatrelaterad information. Den ger en tydlig rekommendation till bolag att ta del av TCFD och dess branschspecifika vägledningar.

Tillägget pekar också på vikten att följa TCFD:s rekommendation att inkludera icke finansiell information i bolagets "main stream annual filing" – i Sverige företrädesvis årsredovisningen. Ett viktigt klargörande i Tillägget är att väsentlighetsbegreppet utvecklas. Dels skall väsentlighet bedömas ur ett finansiellt och icke finansiellt perspektiv (miljöpåverkan/social påverkan) och dels skall "double materiality perspective" beaktas – vilket innebär att såväl bolagets påverkan på omvärlden (i.e. utsläpp mm) som omvärldsfaktorerens påverkan på bolaget (ex. vis temperaturhöjning, vattenförsörjning mm) ska beaktas och beskrivas.

lakttagelser och rekommendationer

Som framgått ovan, saknar hållbarhetsredovisningen idag ett enhetligt ramverk och format, vilket försvårar jämförbarhet mellan bolag och inom branscher.

Mot bakgrund av de allmänna kraven avseende utformning av hållbarhetsrapportering i ÅRL tillsammans med det begränsade kravet på extern revisorsgranskning av Hållbarhetsrapporten, har Nämnden under 2020 begränsat sin tillsyn till att omfatta om en hållbarhetsrapport har upprättats, och att den omfattar de mest väsentliga aspekterna utifrån ÅRL. Nämnden har därutöver följt upp i vilken omfattning bolagen beaktat EU kommissionens supplement till icke bindande riktlinjer från 2019, avseende tillämpning av det dubbla materialitets begreppet enligt TCFD.

Inom ramen för 2020 års tillsyn av årsredovisningar 2019 har Nämnden i drygt 40 fall ställt frågor kring bolagens efterlevnad av det dubbla väsentlighetskriteriet. Endast i 10 fall har Nämnden funnit att bolagen beaktat och beskrivit väsentlighet utifrån TCFD ramverket. Då EU kommissionens riktlinjer avseende TCFD och i övrigt inte är bindande har Nämnden inte fattat beslut om någon avvikelse i denna del. Nämndens granskning har inte heller i övrigt resulterat i beslut om avvikelser avseende bolagens hållbarhetsrapporter.

Det pågår ett omfattande arbete inom EU med översyn av Hållbarhetsdirektivet som väntas i början av 2021 och införandet av EU Förordningen om hållbara investeringar (Taxomin).

Esma har i publicerade prioriterade granskningsområden under 2021 för årsredovisningar avseende räkenskapsåret 2020 i sektion 2 redovisat prioriterade tillsynsområden avseende Icke Finansiell Information. I Sektion 2 anges som fokusområden;

- Hållbarhetsfrågor drivna av Covid-19 pandemin
- Sociala och personalrelaterade frågor med fokus på mångfaldsarbete och effekter av Covid-19 pandemin
- Beskrivning av affärsmodell och värdeskapande
- Riskhantering relaterat till klimatförändringar – med hänvisning till EU Kommissionens Riktlinjer (TCFD)

Vi rekommenderar därför bolagen att inför 2020 års hållbarhetsrapportering

- Beakta EU kommissionens Tillägg till Icke Bindande Riktlinjer för Icke Finansiell Rapportering
- Beakta TCFD:s rekommendationer
- Beakta Sektion 2 av Esma:s fokusområden för övervakning av Finansiell information avseende 2020

INTERNATIONELLT SAMARBETE

EECS

Nämnden deltar aktivt, tillsammans med Finansinspektionen, i den internationella samordningen av redovisningstillsynen av börsbolagen inom EU. Detta arbete bedrivs i European Enforcers Coordination Sessions (EECS), Esmas forum för koordinering av åtgärder och tolkning av IFRS med syfte att främja en enhetlig tillämpning av IFRS-standarderna samt en enhetlig tillsyn. EECS har möten nio gånger per år. För närvarande deltar vi även i två underliggande arbetsgrupper: arbetsgruppen för icke finansiell rapportering, Narrative Reporting Working Group, och arbetsgruppen för finansiella företag, Financial Institution Task Force.

EECS har en gemensam databas för registrering av viktiga beslut som fattas inom ramen för redovisningstillsynen i alla EU-medlemsländer. En del av besluten i tillsynsdatabasen offentliggörs så att marknadsdeltagarna ska få information om vad de europeiska tillsynsmyndigheterna har tagit ställning till i redovisningstillsynen. Under 2019 publicerades en ny rapport som innehåller utvalda beslut ur databasen, "Extract from the EECS's Database of Enforcement Decisions"¹³. Vi rekommenderar börsbolagen att ta del av dessa beslut.

Som ett led i att koordinera tillsynen gör vi en avstämning mot ärenden i EECS:s databas inför att vi fattar beslut. Vi kan, och ska i mer komplexa och principiella ärenden, även presentera specifika frågeställningar angående tolkningen och tillämpningen av IFRS standarder som uppkommit i samband med granskningen på EECS-möten. Det är en del i arbetet att koordinera och stämma av hur liknande ärenden skulle bedömas av andra tillsynsmyndigheter.

Vi deltar aktivt även i andra internationella samarbeten och sammankomster, särskilt nordiska, i syfte att främja och utveckla vår verksamhet.

Nämndens arbete inom EECS och NRWG har under året präglats starkt av den påverkan som Covid-19 pandemin haft på de finansiella marknaderna och emittenternas affärsverksamhet och finansiering. Vikten av en transparent, balanserad och rättvisande rapportering blir än mer viktig när marknaderna är turbulenta och risken ökar. Esmas arbete tillsammans med nationella tillsynsansvariga därför under företrädesvis första halvåret, ägnat mycket extra tid och engagemang åt att stödja kapitalmarknad och standardsättare

i arbetet att upprätthålla hög kvalitet och förtroende i marknaderna. Utöver samordning och koordinering av den löpande tillsynen av den finansiella och icke-finansiella rapporteringen har Esmas dels utformat rekommendationer till finansmarknaderna vid flera tillfällen, dels lämnat remissvar och deltagit i konsultationer som föregått uttalanden och tillägg från regulatorer och standardsättare.

Esmas arbete för att mildra effekter av Covid-19 på kapitalmarknaden

¹³ 24rd Extract from the EECSs Database of Enforcement (19 juli 2019, ESMA32-63-717). Dokumentet är tillgängligt på Esmas webbplats, www.esma.europa.eu samt på www.redovisningstillsyn.se.

NRWG

Inom Esma ansvarar CRSC (Corporate Reporting Standing Committee) för frågor rörande finansiell information, revision mm för emittenter på reglerade marknader. I januari 2018 beslutade CRSC att tillsätta en arbetsgrupp, Narrative Reporting Working Group (NRWG) med syfte att stödja utveckling och metoder för tillsynen inom medlemsländerna inom områdena

- Non-Financial Information disclosures (NFI) – i Sverige Hållbarhetsrapportering enligt ÅRL
- Alternative Performance Measures (APM)

NRWG sammanträder regelbundet och har under 2020 haft 7 möten. Nämnden deltar aktivt i NRWG:s arbete som under 2020 har varit starkt inriktat mot att diskutera och förbereda Esma:s svar och råd utifrån en rad initiativ inom ESG och Hållbarhetsrapportering.

De mest väsentliga rapporter som diskuterats och förberetts inom NRWG är;

- ESMA response on EC Consultation on the Review of NFRD
- ESMA Consultation Paper on advice to EC under Article 8 of the Taxonomy Regulation
- ESMA response on IASB Foundation Consultation on Sustainability Reporting

I samtliga fall underställs NRWG:s förslag till rapporter och andra yttranden CRSC för behandling och beslut.

Vidare har NRWG under året påbörjat arbetet att kartlägga förutsättningar för ökad samordning och harmonisering av tillsynen över NFI inom EEA i syfte att över tid som slutresultat kunna etablera riktlinjer likvärdiga med de som gäller för tillsyn och övervakning av IFRS rapportering.

Som ett led i denna kartläggning har möten och presentationer arrangerats med intressenter av hållbarhetsrapportering i form av kapitalförvaltare, investerare och försäkringsbolag, för att bättre förstå vilken typ av information intressenter söker och hur de ser på behov och utveckling inom området.

FITF

FITF (Financial Institutions Task Force) bildades 2017 och arbetar under ledning av Esma Corporate Reporting Standing Committee (CRSC). Syftet är att främja gemensam tillsynspraxis, genom att bygga upp och dela kunskap och erfarenheter om genomförandet och tillämpningen av IFRS 9 "Finansiella instrument" och IFRS 17 "Försäkringsavtal". Gruppen har ett nära samarbete med andra arbetsgrupper inom ESMA och särskilt (EECS). FITF sammanträder löpande under året och Nämnden har deltagit i fem möten under 2020.

Nämnden för svensk
redovisningstillsyn

Nämnden för svensk redovisningstillsyn
Väpnargatan 8, 6 tr, 114 51 Stockholm
Telefon: 08 – 50 88 22 95
www.redovisningstillsyn.se